

YAPON SAFORASINING DORIVORLIK XUSUSIYATLARI

Safarov Iskandar Sayfiddin o'g'li

+998908979467 safaroviskandar985@gmail.com

Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish inistituti

Agrologistika va biznes fakulteti O'rmonchilik ta'lim

yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Xolmurodova Gulnoza Qurbonali qizi

+998995819705 xolmurodovag68@gmail.com

Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish inistituti

Agrobiologiya fakulteti O'simliklar karantini va

himoya ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Annotatsiya

Yapon saforasi (lotincha *sophora japonica*) dukkakdoshlar oilasiga mansub bo'lib, yapon saforasi dorivorlik xususiyatiga ega, hamda asal arichilikda ham keng ekiladi. Yapon saforasi sho'rxok yerlarda yaxshi o'sadi, qurg'oqchilikka chidamli mevasi dukkak yaponiya xitoy davlatlarida tabiiy holda uchratish mumkin. Ushbu maqolada yapon saforasining tabobatdagi o'rni hamda ko'plab qiziqarli malumotlardan iborat.

Yapon saforasi manzarali daraxt bo'libgina qolmay, generativ organlarida qimmatli dorivor moddalar saqlab, undan tibbiyotda foydalaniladi. Yapon saforasi tibbiy va ekologik xususiyatlari jihatdan ustun manzarali daraxt sifatida keng miqyosida ekish tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: Yapon saforasi, qon bosimi, alkaloid, dukkak, rutin, manzarali daraxt, dukkakdoshlar (Fabaceae) oilasi, biotsenoz, flavonoid, asal arichilik, shifobaxshlik xususiyatlari.

Ta'rif

Yapon soforasi (lotincha *Styphnolobium japonicum*) baland bo'lyi daraxt bo'lib, 25 metrgacha boradi.

Bargi tuxumsimon. Gullari sariq-oq tusda bo'ladi. Iyunda gullab, mevasi sentyabr-oktyabrda pishib yetiladi. Bu daraxtning 10 ga yaqin turi mavjud. Yovvoyi holda Janubiy Xitoy va Yaponiyada o'sadi.

Yapon soforasi ayni paytda 100ga yaqin mamlakatlarda ekiladi. U manzarali daraxt sifatida ko'kalamzorlashtirish maqsadida ekilib, o'stiriladi. Ayniqsa, Kavkaz, Qrim, Markaziy Osiyoda keng tarqalgan. Istirohat bog'larida, ko'chalarda maxsus manzara tariqasida ko'chati o'tqaziladi.

Yapon soforasi farmatsevtika sanoatida xom ashyo sifatida g'oyat qadrlanadi. Inchunun, u bir qator xastaliklarni davolashda yaxshi samara beradi. Sababi, tarkibida foydali moddalar bisyor. Jumladan, rutin, glikozid, oshlovchi moddalar, alkaloidlar,

organik kislotalar, darmon-dori — C (askorbin kislotalari) mavjud.. **Urug'ida 10 % yog'simon moy bor**

Dorivorlik xususiyati

Xalq tabobatida Yapon soforasi qon bosimi ko'tarilganida, ichburug', oshqozon (me'da) va o'n ikki barmoqli ichak yarasida, ichki qon ketishida ijobiy samara beradi.

Xalq tabobatida Yapon soforasi qon bosimi ko'tarilganida qon-bosimi-oshganda-birinchi-yordam-ko'rsatish, ichburug' oshqozon (me'da) va o'n ikki barmoqli ichak yarasida, ichki qon ketishida ijobiy samara beradi.

Bunda Yapon soforasi mevasining spirtidagi tindirma (nastoyka) sidan foydalaniladi. Spirtli tindirma tashqi muolajada ham qo'llaniladi, ya'ni chuqur va yiringli yaralarni davolashda bakteritsid omil sifatida tavsiya etiladi. Tibbiyotda shamollashga qarshi samarali vosita hisoblanadi.

Yapon saforasi (*sophora japonica*)

Bargi

Stomatologiya amaliyotida ham malham bo'la oladi. Chunonchi, spirtli tindirmasi parodontoz, stomatit va boshqa og'iz bo'shlig'i xastaliklarida yaxshi naf keltiradi.

Uy sharoitida tayyorlash usullari:

1. 3 osh qoshiq maydalangan sofora mevasi (50 gr.) ga 500 ml. 70% li tibbiy spirt qo'shiladi. 15 kun mobaynida xona haroratida saqlashga qo'yiladi, keyin suziladi. Tayyor bo'lgan tindirma yuqorida qayd etilgan xastaliklarni davolashda kuniga 20-30 tomchidan taomdan 15 daqiqa oldin ichiladi.

2. 2 osh qoshiq quritilgan sofora gullari va shoxchalariga 400 ml. qaynoq suv qo'shiladi-da, 15 daqiqa mobaynida past olovda qaynatiladi. Sovigach, suzilib, 30ml.dan 3 mahal taomdan oldin ichiladi.

Qon bosimi oshuvchilar qanday ovqatlanish kerak?

Mana shu muolaja usullari yordamida yuqori qon bosimi (gipertoniya) va oshqozon yarasi xastaligidan qiynalganlar shifo topishi mumkin.

Yapon soforasi gullaridan olingan dori omillari keng ko‘lamda ishlatiladi. Bod (revmatizm), nurlanish xastaligida, diabetda, glomerulonefrit, trombopenit xastaliklarida shifo bag‘ishlaydi.

Sofora nektarida shakarlarning konsentratsiyasi o‘rtacha 50% ni tashkil qiladi. Nektarda glyukoza ko‘p. Ularning umumiy qiymatiga nisbatan foizi (100%) 38,51, fruktoza uchun 7,44 va saxaroza uchun 54,05%.

Madaniyatda 1747 yildan. Manzarali o‘simlik sifatida keng ekiladi.

Yangi sho‘rlangan va supeshimli tuproqlarda yaxshiroq rivojlanadi, sho‘rlangan tuproqlarda o‘shishi mumkin. Qurg‘oqlarga chıdamli, ko‘ngilchak, salkin shomillar va katta suqlikdan zarar ko‘rmoqda.

An'anaviy tibbiyotda quydagi kasalliklarni davolashda ishlatiladi:

1. Tomir tizimi va yurak kasalliklari
2. Qandli diabet
3. Xususan allergiya va vitamin tanqisligi endokrin tizimi kasalliklari
4. Jigar kasalligi
5. Bavirusil
6. Yarali kolit
7. Teri kasalliklari (yara, kuygan, bosim yaralari, va boshq chipqon.)
8. Revmatizm
9. Immunitetni pasaytirdi
10. Alopesia
11. Tomoq kasalliklari

Qon tomir va yurak salomatligi haqida rutin ijobiy ta'siri yuqori kontent. Rutin tozalaydi va qon tomirlari devorlarini mustahkamlaydi, trombi shakllanishi

oldini oladi. Sophora dan malham va losyonlar teri va qichishish yallig'lanishi bartaraf mumkin. Qalqonsimon xastaliklarni davolash uchun ham Safora, bu holatda tufayli yod borligini foydali xususiyatlarini amal qiladi

Aroq yoki spirtli ichimliklar (0.1 L) 1 osh qoshiq bilan birga edi. mayda tug'ralgan ranglar Sophora qoshiq. aralashmasi biri uchun issiq joyga va ikki hafta, bir yarim saqlanadi. damlamasi bilan idishlari vaqti-vaqti bilan larzaga.

Ovqatdan so'ng ichimlik suvi, 50 ml Seyreltilmesi bir kun tugagan damlamasi uch marta 30 tomchi oling. shifokorning bilan Safora asoslangan fondlari qo'llash, muddati kelishib. Davolash qon tomir kasalligi, yurak muammolari, ateroskleroz, hemoroid, teri kasalliklari, yuqori qon bosimi va boshqa ko'plab kasalliklar qarshi kurashda samarali bo'lishi mumkin.

*Mevasi**Umumiy ko'rinishi*

malhami tayyorlash uchun Foydali va alkogol damlamasi Sophora. yakunladi damlamasi teng qismlarga bola krem yoki vazelin bilan aralashtirib. Malhami bunday yuguruk, ekzema, psoriaz va teri dermatit kabi ko'plab teri kasalliklari, uchun lokal ravishda tatbiq etiladi.

Foydalanilga adabiyotlar

- S.Muhammadxonov, F.Jongurazov “O'simlikshunoslikka oid ruscha –o'zbekcha izoxli lug'at. Toshkent –“Mehnat”-1989-yil.
- https://uz.beekeepers.uz/f/pk-3327_16102017.pdf
- https://uz.beekeepers.uz/f/239_12062023_asalarichilik_tarmogini_kullab-kuvvatlash_va_kishlok_huzhaligi_ekinlarini_asalari_bilan_changlatishga_doir_kush.pdf
- <https://avitsenna.uz/yapon-soforasi/>
- Universal Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 1. – C. 33-39.